

Przykładowy wykaz ryzyk

dotyczący projektu ppp w sektorze ochrony zdrowia
(zaprojektowanie, budowa, finansowanie i
zarządzania budynkiem szpitala)

Listopad 2014

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Warunki korzystania z niniejszej publikacji

Niniejsza publikacja została opracowana w celu wzbogacenia i pobudzenia dyskusji na temat partnerstwa publiczno – prywatnego (PPP), także w celu propagowania dobrych praktyk w tej dziedzinie. Jest ona wynikiem prac Platformy Partnerstwa Publiczno – Prywatnego powołanej w 2011 r. z inicjatywy ówczesnego Ministra Rozwoju Regionalnego.

Obserwacje, analizy, interpretacje i wnioski zawarte w przedmiotowym materiale nie stanowią oficjalnego stanowiska Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju (MliR) i nie mogą stanowić podstawy do formułowania jakichkolwiek roszczeń. Ponadto, MliR nie odpowiada za błędne interpretacje treści publikacji, ani za następstwa czynności podjętych na ich podstawie. W związku z tym użytkownik korzystający z informacji zawartych w niniejszej publikacji czyni to na swoją wyłączną odpowiedzialność.

Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju upoważnia odbiorców niniejszej publikacji do jej użytkowania, pobierania, wyświetlania, kopiowania i rozpowszechniania, w całości lub w części, ze wskazaniem źródła pochodzenia cytowanych materiałów. Bezwzględnie zabronione jest wykorzystywanie niniejszego dokumentu i jego treści do celów komercyjnych.

Dokument może zawierać odesłania do serwisów internetowych podmiotów trzecich. MliR nie ponosi odpowiedzialności za takie serwisy, a korzystanie z nich może podlegać szczegółowym warunkom.

Dla przygotowania publikacji wykorzystano materiał opracowany na zlecenie Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju przez konsorcjum firm Infralinx Capital Polska sp. z o.o., SALANS FMC SNR Denton Oleszczuk sp. k., Hill International sp. z o.o.

Przygotowanie materiału zostało częściowo sfinansowane przez Unię Europejską w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013.

Podstawowym narzędziem wykorzystywanym na etapie analiz przedrealizacyjnych dotyczącym ryzyk w Projekcie jest **Kontrolna Lista Ryzyk**, wypracowana przez Doradcę na podstawie międzynarodowych doświadczeń, przystosowana do polskich warunków i przetestowana na projektach PPP w Polsce na potrzeby projektów w sektorze ochrony zdrowia. Katalog przygotowany w oparciu o Kontrolną Listę Ryzyk został przeanalizowany i uzupełniony / uszczegółowiony w trakcie wspólnego warsztatu z udziałem Promotora i Doradcy. Wkładem do proponowanego podziału ryzyk były również konsultacje Doradcy z ekspertami w Polsce i zagranicą oraz wyniki testowania rynku inwestorów branżowych i inwestorów finansowych. W efekcie realizacji prac analitycznych na Etapie I Doradca przygotował tabelę podziału ryzyk w oparciu o dwa czynniki:

- 1) **Wstępna ocena skutków wystąpienia ryzyka** – wstępna ocena skutków wystąpienia danego ryzyka została sklasyfikowana opisowo, według następującego klucza:
 - Nieistotne;
 - Niskie;
 - Średnie;
 - Wysokie;
 - Krytyczne.

- 2) **Wstępna ocena prawdopodobieństwa** – wstępna ocena skutków wystąpienia danego ryzyka została sklasyfikowana opisowo, według następującego klucza:
 - Mało prawdopodobne (0 – 20%);
 - Możliwe (pow. 20% - 50%);
 - Prawdopodobne (pow. 50% - 75%);
 - Wysoce prawdopodobne (pow. 75% - 95%);
 - Prawie pewne (pow. 95%).

- 3) Na podstawie skorelowania obydwu czynników – wstępnej oceny skutków wystąpienia i wstępnej oceny prawdopodobieństwa wystąpienia danego ryzyka przygotowano **Matrycę Ryzyk Specyficznych dla Projektu**.

	Mało prawdopodobne	Możliwe	Prawdopodobne	Wysoce prawdopodobne	Prawie pewne
Nieistotne					
Niskie					
Średnie					
Wysokie					
Krytyczne					

Zgodnie z przyjętym kodem kolorów w **Matrycy Ryzyk Specyficznych dla Projektu:**

	Ryzyko mało istotne i mało prawdopodobne – mało istotne dla Projektu
	Ryzyko średnio istotne i średnio prawdopodobne – o potencjalnym znaczeniu dla Projektu
	Ryzyko średnio / wysoce istotne / krytyczne i prawdopodobne / wysoce prawdopodobne / prawie pewne – bardzo dużym znaczeniu dla Projektu
	Ryzyko wysoce istotne / krytyczne i prawie pewne / wysoce prawdopodobne – o krytycznym znaczeniu dla Projektu

W szczególności ryzyka oznaczone kolorem czerwonym i pomarańczowym będą przedmiotem szczegółowych analiz i negocjacji z partnerami w trakcie dialogu konkurencyjnego. Zaproponowany na tym etapie podział ryzyk ma charakter wstępny i będzie podlegał stałym analizom i potencjalnym modyfikacjom w ramach realizacji Zamówienia.

Tabela z zaproponowanym podziałem ryzyk stanowiła również podstawę do wyceny ryzyk w modelu finansowym (zarówno w odniesieniu do modelu finansowego dla realizacji Projektu w modelu tradycyjnym jak i PPP).

Przykładowy podział ryzyk wraz z ich potencjalnym wpływem na realizację projektu.¹

1. Ryzyka związane z etapem przygotowania i przeprowadzenia postępowania

Ryzyko	Opis	Wstępna ocena skutków wystąpienia (A)	Wstępna ocena prawdopodobieństwa wystąpienia (B)	Wstępna ocena ryzyka A x B	Sposób ograniczania / zarządzania ryzykiem	Podział ryzyka	Uzasadnienie
Specyfikacja usługi	Brak zgodności specyfikacji usługi z rzeczywistymi potrzebami podmiotu publicznego.						
Błędy w planowaniu i zarządzaniu procesem	Opóźnienia lub dodatkowe koszty wynikające z błędów w planowaniu (np. nieuwzględnienie specyficznych warunków projektu, niedoszacowanie kosztów) i zarządzaniem procesem na etapie przygotowania.						
Stan prawny nieruchomości przeznaczonych pod Inwestycję	Opóźnienia lub dodatkowe koszty wynikające z trudności w uregulowaniu stanu prawnego działek przeznaczonych pod Inwestycję, na przykład w związku ze własnością działek, wadami prawnymi.						
Współpraca Zamawiającego z pozostałymi podmiotami publicznymi	Opóźnienia / niemożność podjęcia decyzji / realizacji projektu wynikające z problemów we współpracy Zamawiającego z pozostałymi podmiotami publicznymi.						
Ryzyko braku akceptacji społecznej	Opóźnienia i dodatkowe koszty w związku z procesem konsultacji społecznych / protestów społecznych na etapie przygotowania i prowadzenia postępowania (w tym właścicieli garaży						

¹ Z uwagi na konieczność zachowania poufności w zakresie informacji dot. przewidywanego podziału i wpływu ryzyk w projekcie Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju nie publikuje na obecnym etapie realizacji projektu danych, które odnoszą się do ww. zagadnień.

	(Stowarzyszenie Folwarczna),						
Ryzyka związane z ochroną środowiska	Opóźnienia i wzrost kosztów związany z kosztami i zmianami planów wynikającymi z ograniczeń związanych z przepisami dotyczącymi ochrony środowiska (w szczególności potencjalne zanieczyszczenia gruntu wynikające z charakteru lokalizacji)						
Ryzyka związane z uwarunkowaniami przestrzennymi	Opóźnienia i wzrost kosztów związany z kosztami i zmianami planów wynikającymi z ograniczeń przestrzennych (w tym głównie normatyw parkingowy, nieoptymalne warunki w zmienionym ULiCP, opóźnienia w wydaniu zmienionego ULiCP)						
Niedostosowanie Projektu do potrzeb medycznych regionu	Realizacja Projektu niedostosowanego do potrzeb medycznych regionu w krótkim, średnim i długim horyzoncie czasowym						
Proces przetargowy – aspekt formalno-administracyjny	Nieskuteczność postępowania przetargowego / konieczność unieważnienia postępowania wskutek niewłaściwego doboru trybu lub błędów z przeprowadzeniu postępowania. Opóźnienia związane z udzielaniem wyjaśnień do specyfikacji w trakcie procesu przetargowego.						
Proces przetargowy – aspekt merytoryczny	Nieosiągnięcie przez Zamawiającego założonych celów z powodu nieefektywnego procesu przetargowego.						
Treść dokumentacji przetargowej	Nieosiągnięcie celów partnera publicznego w wyniku treści dokumentacji przetargowej niejasno formułującej cele partnera publicznego, ograniczającej możliwość zastosowania know-how partnera prywatnego.						

Zapisy umowy o PPP	Zawarcie Umowy o PPP niezabezpieczającej należycie interesów partnera publicznego.						
Brak akceptacji ze strony użytkowników	Niezadowolenie pracowników Szpitala, słaba współpraca na etapie przygotowywania						
Rezygnacja z realizacji przedsięwzięcia	Przerwanie / rezygnacja w realizacji przedsięwzięcia z przyczyn innych niż bezpośrednio związane z Projektem						

2. Ryzyka związane z etapem projektowania

Ryzyko	Opis	Wstępna ocena skutków wystąpienia (A)	Wstępna ocena prawdopodobieństwa wystąpienia (B)	Wstępna ocena ryzyka A x B	Sposób ograniczania / zarządzania ryzykiem	Podział ryzyka	Uzasadnienie
Jakość informacji przekazanych partnerowi prywatnemu	Niejasne wymagania projektowe prowadzące do konieczności wprowadzenia późniejszych zmian do projektu budowlanego / wykonawczego.						
Niedostosowanie rozwiązań architektonicznych i technicznych do potrzeb Szpitala	Zastosowane w projekcie rozwiązania projektowe niedostosowane do potrzeb użytkowników Szpitala, np. w zakresie ergonomii, funkcjonalności, kosztów utrzymania w przyszłości.						
„Przewymiarowanie Szpitala”	Wielkość Szpitala nieoptymalizowana pod kątem potrzeb medycznych, w szczególności przyjęte powierzchnie nieadekwatne do najlepszych standardów świadczenia usług medycznych, wyższe od koniecznych nakłady kapitałowe, wyższe koszty utrzymania.						
Jakość projektu budowlanego	Słaba jakość projektu budowlanego skutkująca przedłużaniem procesu zatwierdzania lub opóźnieniami w realizacji.						
Konieczność modyfikacji projektu budowlanego	Konieczność wprowadzenia zmian do projektu budowlanego wynikająca z nieścisłości w dokumentacji przetargowej / koncepcji / PFU. Opóźnienia i dodatkowe koszty						

	wynikające z niewłaściwych rozwiązań w projekcie budowlanym, nieadekwatnych do potrzeb / założeń partnera publicznego. Konieczność wprowadzenia zmian do projektu budowlanego wynikająca z niezrozumienia specyfikacji i wymagań Zamawiającego zawartych w dokumentacji przetargowej.						
Zapewnienie infrastruktury poza umową o PPP	Opóźnienia na etapie projektowania związane z opóźnieniami (brakiem) infrastruktury do zapewnienia poza umową o PPP (w szczególności drogi dojazdowe)						
Uzyskanie zezwoleń / pozwoleń/ decyzji	Ryzyko opóźnienia uzyskania pozwolenia na budowę i innych zezwoleń.						
Czas i koszt realizacji etapu projektowania	Przekroczenia harmonogramu i budżetu zakładanych dla etapu projektowania.						
Proces decyzyjny partnera publicznego	Opóźnienia w projektowaniu wynikające z opóźnień w podejmowaniu decyzji przez Zamawiającego.						
Ryzyko braku akceptacji społecznej	Opóźnienia projektu związane z opóźnieniami w uzyskaniu zezwoleń w wyniku protestów społeczności lokalnych / interesariuszy.						
Ryzyka związane z ochroną środowiska	Opóźnienia i wzrost kosztów związany z koniecznością wprowadzenia zmian do projektu budowlanego wynikającymi z ograniczeń związanych z przepisami dotyczącymi ochrony środowiska oraz związane z opóźnieniami w uzyskaniu zezwoleń w wyniku protestów „Zielonych”.						

3. Ryzyka związane z etapem budowy

Ryzyko	Opis	Wstępna ocena skutków wystąpienia (A)	Wstępna ocena prawdopodobieństwa wystąpienia (B)	Wstępna ocena ryzyka A x B	Sposób ograniczania / zarządzania ryzykiem	Podział ryzyka	Uzasadnienie
Stan terenu pod budowę	Opóźnienia lub koszty powstałe w wyniku problemów związanych ze stanem gruntu przeznaczonego pod budowę (w tym problemów hydrologicznych, skażeniami lub zanieczyszczeniami).						
Odkrycia archeologiczne / niewybuchy	Opóźnienia lub wzrost kosztów spowodowane odkryciami archeologicznymi. Opóźnienia, wzrost kosztów i ryzyko wypadków ze względu na wykrycie niewybuchów na terenie budowy.						
Warunki meteorologiczne	Opóźnienia spowodowane nieprzyjawnymi warunkami meteorologicznymi na etapie budowy.						
Protesty społeczne	Opóźnienia w budowie spowodowane protestami społeczności lokalnych / posesji sąsiadujących (w tym szpitala miejskiego, ze względu na uciążliwość prowadzonych prac budowlanych / „Zielonych”.						
Dostęp do siły roboczej	Opóźnienia w budowie związane z niedoborem pracowników / pracowników o określonych kompetencjach.						

Koszty budowy	<p>Wzrost kosztów spowodowany:</p> <ul style="list-style-type: none"> wzrostem kosztów siły roboczej, wzrostem kosztów materiałów, wzrostem ilości materiałów koniecznych do realizacji przedsięwzięcia, słabą kontrolą kosztów na etapie budowy zmian w procesie budowy na wniosek partnera publicznego. 						
Termin wykonania	Opóźnienia na etapie budowy prowadzące do niedotrzymania kamieni milowych lub daty oddania do użytkowania						
Jakość dokumentacji projektowej	Opóźnienia i dodatkowe koszty wskutek wystąpienia słabej jakości dokumentacji projektowej.						
Jakość wykonania	<p>Opóźnienia i wzrost kosztów związane z jakością wykonania prac poniżej ustalonych standardów i koniecznością ich poprawy.</p> <p>Opóźnienie rozpoczęcia użytkowania wynikające z konieczności usunięcia wad.</p>						
Zmiany wymagań	Opóźnienia i wzrost kosztów wynikające ze zmian w wymaganiach określonych przez partnera publicznego.						
Podwykonawcy	Opóźnienia lub wzrost kosztów związanych z niższą od ustalonej jakością prac podwykonawców lub upadłością / problemami finansowymi podwykonawców.						

Normy bezpieczeństwa i normy branżowe	Opóźnienia lub wzrost kosztów wynikające ze zmian norm bezpieczeństwa / norm branżowych związanych z procesem budowlanym						
Siła wyższa	Wzrost kosztów lub opóźnienia wynikające z działania siły wyższej.						
Dostawa sprzętu medycznego	Opóźnienia, brak możliwości odbioru lub wzrost kosztów związane z jakością lub ceną sprzętu medycznego.						

4. Ryzyka związane z fazą rozruchu

Ryzyko	Opis	Wstępna ocena skutków wystąpienia (A)	Wstępna ocena prawdopodobieństwa wystąpienia (B)	Wstępna ocena ryzyka A x B	Sposób ograniczania / zarządzania ryzykiem	Podział ryzyka	Uzasadnienie
Kompatybilność poszczególnych składników infrastruktury	Wzrost kosztów oraz opóźnienia w początku świadczenia lub jakości usług wskutek braku kompatybilności składników infrastruktury i zastosowanych rozwiązań.						
Montaż sprzętu medycznego	Zniszczenia / uszkodzenia budynku lub sprzętu w związku z jego montażem.						
Pozwolenie na użytkowanie	Opóźnienia w rozpoczęciu eksploatacji wynikające z problemów z uzyskaniem pozwolenia na użytkowanie.						
Przeniesienie części działalności do nowej siedziby	Opóźnienia i dodatkowe koszty spowodowane problemami z przeniesieniem działalności Szpitala, w tym brak akceptacji przeniesienia przez pracowników partnera publicznego. Opóźnienia oraz dodatkowe koszty związane z niewłaściwym zaplanowaniem procesu przeprowadzki w tym relokacji pacjentów, pracowników i sprzętu. Zwiększenie kosztów związane z wydłużeniem okresu przeprowadzki do nowego obiektu i koniecznością ponoszenia kosztów eksploatacji jednocześnie starych i wyremontowanych części budynków.						
Kontraktowanie usług z NFZ	Brak możliwości zakontraktowania usług z NFZ ze względu na opóźnienia / niedostosowanie Szpitala do wymogów NFZ						

Konflikt kompetencji	Konflikt kompetencji wynikający z przejęcia niektórych elementów działalności przez partnera prywatnego, dotychczas wykonywanych przez partnera publicznego.						
Siła wyższa	Wzrost kosztów lub opóźnienia wynikające z działania siły wyższej.						

5. Ryzyka związane z eksploatacją

Ryzyko	Opis	Wstępna ocena skutków wystąpienia (A)	Wstępna ocena prawdopodobieństwa wystąpienia (B)	Wstępna ocena ryzyka A x B	Sposób ograniczania / zarządzania ryzykiem	Podział ryzyka	Uzasadnienie
Wady ukryte	Nieprzewidziane koszty do poniesienia w związku z wystąpieniem wad ukrytych uniemożliwiających świadczenie usług zgodnie z wymaganiami jakości.						
Dostępność usług związanych z budynkiem	Dostępność usług niższa od zakładanej w umowie PPP.						
Dostępność usług medycznych	Brak dostępność / niższa jakość usług medycznych (rozdzielenie pomiędzy przypadkami wynikającymi z braku dostępności / niedostatecznej jakości budynku / usług będących przedmiotem umowy PPP)						
Sprzęt medyczny	Brak dostępność / niższa jakość usług medycznych związanych z brakiem dostępności sprzętu. Zmiany kosztów eksploatacji sprzętu związane z postępem technologicznym, prawidłowym wykorzystaniem sprzętu przez personel medyczny.						
Konflikt kompetencji	Konflikt kompetencji wynikający z przejęcia niektórych elementów działalności przez partnera prywatnego, dotychczas wykonywanych przez partnera publicznego (np. ryzyka dla działalności Szpitala w związku z potencjalnymi zakażeniami szpitalnymi w przypadku sprzątnięcia części klinicznych przez partnera prywatnego).						

Modyfikacja zakresu działalności / zmiany wymagań	Wyższe od zakładanych koszty eksploatacji / przerwy w dostępności lub niższa od zakładanej jakości świadczonych usług związane z modyfikacją zakresu działalności oraz ze zmianą wymagań odnośnie świadczonych usług przez partnera publicznego.						
Koszty utrzymania	Wyższe od zakładanych koszty utrzymania wynikające na przykład z: <ul style="list-style-type: none"> wzrostu kosztów osobowych, wzrostu kosztów materiałów, słabej kontroli kosztów. 						
Koszty energii / mediów	Wyższe od przewidywanych koszty zużycia energii związane z: <ul style="list-style-type: none"> wyższymi od przewidywanych kosztami energii, wyższym zużyciem energii. 						
Jakość wykonania	Wyższe od zakładanych koszty eksploatacji / przerwy w dostępności lub niższa od zakładanej jakości świadczonych usług związane ze słabszą jakością wykonania prac.						
Podwykonawcy	Gorsza jakość lub dostępność lub wzrost kosztów świadczonych usług związane z niższą od ustalonej jakością prac podwykonawców, bankructwem lub problemami finansowymi podwykonawców.						
Siła wyższa	Gorsza jakość lub dostępność lub wzrost kosztów świadczonych usług związane z wystąpieniem siły wyższej.						
Postęp technologiczny	Szybsze od zakładanego starzenie się infrastruktury i związana z nim potrzeba wcześniejszej niż zakładano technologicznej modernizacji obiektu / sprzętu / zmiany sposobu świadczenia usług – w odniesieniu do samego budynku						

Uszkodzenie lub zniszczenie składników infrastruktury	Ograniczenie / brak możliwości świadczenia usług lub konieczność poniesienia dodatkowych kosztów w fazie eksploatacji.						
Akty wandalizmu	Ograniczenie / brak możliwości świadczenia usług lub konieczność poniesienia dodatkowych kosztów w fazie eksploatacji. Co do zasady, ryzyko związane z aktami wandalizmu w placówkach o charakterystyce zbliżonej do Projektu nie jest bardzo wysokie (poza oddziałami psychiatrycznymi) – tendencja do wysokiej oceny ryzyka przez partnerów prywatnych.						

6. Ryzyko popytu

Ryzyko	Opis	Wstępna ocena skutków wystąpienia (A)	Wstępna ocena prawdopodobieństwa wystąpienia (B)	Wstępna ocena ryzyka A x B	Sposób ograniczania / zarządzania ryzykiem	Podział ryzyka	Uzasadnienie
Zmiana popytu na usługi związana ze zmianami przepisów prawa	Zmiana popytu na usługi związana ze zmianą przepisów dotyczących sposobu / zakresu świadczenia usług medycznych w sektorze pediatrii, ginekologii i położnictwa.						
Zmiana popytu na usługi związana ze zmianami rynkowymi / demograficznymi	Zmiana popytu związana ze spadkiem liczby pacjentów ogółem ze względu na zmiany demograficzne. Zmiana popytu związana ze zmianą preferencji pacjentów odnośnie modelu świadczenia usług medycznych, większa zamożność społeczeństwa, wzrost znaczenia prywatnych ubezpieczeń medycznych.						
Zmiany popytu na usługi związane ze wzrostem konkurencji	Zmiany popytu związane ze wzrostem konkurencji na rynku lokalnym.						

7. Ryzyka finansowe

Ryzyko	Opis	Wstępna ocena skutków wystąpienia (A)	Wstępna ocena prawdopodobieństwa wystąpienia (B)	Wstępna ocena ryzyka A x B	Sposób ograniczania / zarządzania ryzykiem	Podział ryzyka	Uzasadnienie
Płatności na rzecz partnera prywatnego	Problemy z uzyskaniem środków na wypłatę płatności na rzecz partnera prywatnego, np. zmiany w zakresie możliwości wykorzystania dotacji publicznych						
Pozyskanie finansowania	Nieemożność pozyskania przez partnera prywatnego finansowania własnego i dłużnego w wartości i czasie umożliwiającym rozpoczęcie robót i ich kontynuację zgodnie z harmonogramem (w tym uruchamiania kolejnych transz kredytu w ramach postępu prac).						
Ryzyko zmiany stóp procentowych	Inna od przewidywanej na etapie oferty wartość stóp procentowych do momentu zamknięcia finansowego i w ciągu trwania umowy o PPP.						
Ryzyko zmiany warunków finansowania	Inne od zakładanych w ofercie warunki finansowania dłużnego (w tym oprocentowania kredytów, marży przygotowawczej, podstawowych współczynników wypłacalności).						
Ryzyko walutowe	Inna od przewidywanej na etapie oferty zmiana kursów walutowych do momentu zamknięcia finansowego i w ciągu trwania umowy.						
Ryzyko inflacji	Inna od przewidywanej na etapie oferty zmiana wysokości inflacji i związane z nią wzrost / spadek przychodów i kosztów (operacyjnych, wynagrodzeń, materiałów).						

Ryzyko refinansowania	Brak możliwości zrefinansowania projektu (jeżeli zostało to uzgodnione pomiędzy partnerami i bankami) lub refinansowanie na warunkach innych (lepszyc lub gorszych od zakładanych).						
Ryzyko rentowności finansowej projektu	Niższa od zakładanej rentowność projektu dla udziałowców (na przykład wskutek niższych opłat za dostępność ze względu konieczność płacenia kar umownych lub wyższe od zakładanych koszty eksploatacji)						
Ryzyko podatkowe	Wyższe lub niższe koszty opodatkowania poniesione przez partnera prywatnego wynikające z nieprawdziwości przyjętych założeń podatkowych (np. kwalifikowalność niektórych kosztów, zwolnienia podatkowe, inne). Wyższe lub niższe koszty opodatkowania poniesione przez partnera prywatnego wynikające ze zmian w: <ul style="list-style-type: none"> • podatku dochodowym od osób prawnych, • podatku VAT, • podatku od zysków kapitałowych, • opłacie skarbowej, • innych podatkach / opłatach. 						
Ryzyko ubezpieczenia	Wyższy od zakładanego na etapie przetargu koszt ubezpieczenia. Brak możliwości ubezpieczenia określonego ryzyka ze względu na nieprzewidziane okoliczności / zmiany na rynku ubezpieczeń / reasekuracji.						
Finansowanie UE	Brak możliwości pozyskania lub konieczność zwrotu dotacji UE						

8. Ryzyka prawne

Ryzyko	Opis	Wstępna ocena skutków wystąpienia (A)	Wstępna ocena prawdopodobieństwa wystąpienia (B)	Wstępna ocena ryzyka A x B	Sposób ograniczania / zarządzania ryzykiem	Podział ryzyka	Uzasadnienie
Zmiany ogólnych przepisów prawa	Zmiana warunków działania / konieczność dostosowań / rozbudowy / zmian w sposobie świadczenia usług wynikająca ze zmian ogólnych przepisów prawa (np. ogólnych przepisów BHP dotyczących wszystkich podmiotów).						
Zmiana szczegółowych przepisów prawa	Zmiana przepisów prawa wymagająca dostosowań / rozbudowy / zmian w sposobie świadczenia usług wynikająca ze zmiany specyficznych przepisów dotyczących w szczególności świadczenia usług medycznych.						

9. Ryzyka związane z przekazaniem składników majątkowych

Ryzyko	Opis	Wstępna ocena skutków wystąpienia (A)	Wstępna ocena prawdopodobieństwa wystąpienia (B)	Wstępna ocena ryzyka A x B	Sposób ograniczania / zarządzania ryzykiem	Podział ryzyka	Uzasadnienie
Ryzyko stanu przekazywanych składników majątkowych po zakończeniu umowy o PPP	Ryzyko poniesienia dodatkowych kosztów związanych z przywróceniem składników majątkowych przekazywanych partnerowi publicznemu do stanu uzgodnionego w umowie PPP (np. wskutek szybszego od zakładanego zużycia określonych aktywów).						
Ryzyko wartości przekazywanych składników majątkowych po zakończeniu umowy o PPP	Ryzyko utraty wartości przez przekazywane składniki majątkowe po zakończeniu umowy o PPP						